

<https://doi.org/10.62837/2025.7.63>

b/m.**PƏRVANƏ AĞAZADƏ MÜZƏFFƏR**
Azərbaycan Dillər Universiteti
ORCID:0009 -0009-2034-6512:

QADIN SIYASƏTÇİLƏRİN NİTQİNİN LİNGVİSTİK TƏHLİLİ (T. Mey və H. Klintonun siyasi nitqləri əsasında)

Xülasə

Məqalədə qadın siyasətçilərin nitqinin lingvistik təhlilindən bəhs edilir. Məqalənin məqsədi Böyük Britaniyanın sabiq baş naziri T. Mey və ABŞ-ın sabiq dövlət katibi H. Klintonun çıxışlarında istifadə etdikləri leksik və sintaktik vasitələrin sistemli şəkildə təhlil edilməsidir. Məqalədə qeyd edilir ki, qadın siyasətçilərin ritorikası həm genderə xas xüsusiyyətləri, həm də ümumi liderlik strategiyalarını əks etdirir və bu da onların nitqinin təsir gücünü və yadda qalma effektini artırır.

Açar sözlər: qadın siyasətçilər, ritorika, leksik vasitələr, sintaktik vasitələr, nitq strategiyaları

Uzun müddət siyasət sahəsi əsasən kişilərin fəaliyyət sahəsi olmuşdur və qadınların geniş miqyasda siyasətə daxil olması nisbətən yeni bir fenomendir. Qərbi ölkələrində cinslər bərabərliyi prinsiplərinin tətbiqi və siyasi korrektliyin müxtəlif sahələrdə yayılmasına baxmayaraq, siyasətə dair stereotipik təsəvvürlər hələ də mövcuddur. Belə təsəvvürlərə görə, müxtəlif mədəniyyətlərdə (o cümlədən ingilisdilli ölkələrdə) ideal, nümunəvi siyasətçi obrazı əsasən kişi ilə assosiasiya olunur. Qadın siyasətçilər isə bu nümunədən kənara çıxan fiqur kimi qəbul edilir ki, bu da dil vasitəsilə, xüsusilə kütləvi informasiya vasitələrinin diskursunda öz əksini tapır.

Kütləvi informasiya vasitələri (KİV) müasir insanın sosial həyatının ayrılmaz tərkib hissəsi olaraq cəmiyyətin rəyinə əhəmiyyətli təsir göstərən güclü vasitədir. Xüsusilə, KİV siyasətçi obrazının, o cümlədən qadın siyasətçi obrazının vətəndaşların şüurunda formalaşmasında həlledici rol oynayır. Kütləvi informasiya vasitələrinin rolunun artması, siyasi diskursun medialaşması və qadınların müxtəlif ölkələrdə siyasətdə iştirakının genişlənməsi fonunda qadın siyasətçilərin nitqinin lingvistik aspektdən öyrənilməsinə maraq artır.

Nitq, insanların müəyyən qaydalar əsasında qurulmuş dil strukturları vasitəsilə ünsiyyət qurduğu tarixi inkişaf keçmiş bir fenomen kimi qəbul olunur [4, s.175]. Tarixi prosesdə formalaşan spesifik meyarlar nəticəsində nitq yalnız mədəniyyətin əksini göstərmir, həm də danışanın sosial xüsusiyyətləri, o cümlədən sosial statusu və cinsiyyəti barədə məlumatların ötürülməsini təmin edir.

Son onilliklərdə linqvistik sahəsində antroposentrik yanaşmaya əsaslanan tədqiqat istiqamətləri aktiv şəkildə inkişaf edir. Bu yanaşma dil fenomenlərini öyrənərkən insanı, onun şüurunu, fəaliyyətini və dəyərlərini mərkəzə qoyur və dili “dil və insan” konsepsiyası çərçivəsində araşdırır. İnsan, dil haqqında təsəvvürlərin subyektivi və daşıyıcısı kimi, bu yanaşmada əsas mövqeyə malikdir. Xüsusilə, bu kontekstdə gender tədqiqatları dilin öyrənilməsi sahəsində xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Hazırda sosial-psixologiya sahəsində “cins” və “gender” anlayışları fərqləndirilir. “Cins” termini əsasən fərdlərin anatomik, fizioloji, psixoloji və davranış xüsusiyyətlərini ifadə etmək üçün istifadə olunur və bu xüsusiyyətlər əsasında fərdlərə kişi və ya qadın cinsi aid edilir. “Gender” anlayışı isə insanın cəmiyyətdə nümayiş etdirdiyi müəyyən davranış nümunələrini və digər insanlarla münasibətlərini müəyyən edən sosial rol kimi başa düşülür. Gender termini daha çox mədəni kontekstə bağlıdır və fərdin icra etdiyi gender roluna uyğun müəyyən sosial gözləntiləri, eləcə də kişi və qadınla bağlı normativ təsəvvürləri əhatə edir [3, s.84].

Nitq davranışı sosial rollarla və cəmiyyətdə fərdlərə təyin olunmuş funksiyalarla, yəni “missiyalarla” sıx bağlıdır (məsələn, qadın – ev sahibi, ana, həyat yoldaşı; kişi – ailə başçısı, ailənin təminatçısı). Bir çox tədqiqatçılar qeyd edir ki, kişilər adətən fiziki güc tələb edən rolları yerinə yetirməyə meyllidirlər, qadınlar isə əsasən kiçik nəsilə qayğı və himayə ilə bağlı rolları icra edirlər. Beləliklə, cəmiyyətdə bir fərdin kişi və ya qadın kimi identifikasiyası yalnız anatomik xüsusiyyətlərə sahib olmaq demək deyil, həm də ona təyin olunmuş gender rolunun icrasını əhatə edir [5, s. 69].

Qadın nitq üslubunun xüsusiyyətləri iki səviyyədə təhlil oluna bilər: nitq davranışı və nitqin özü. Araşdırmalar göstərir ki, söhbət zamanı qarşı tərəfin nitqini tez-tez kəsmək danışanın qətiyyətli və özünəinamlı görünməsi ilə yanaşı, mövzuya üstünlük etmə cəhdi kimi qiymətləndirilir. Gündəlik stereotiplərin əksinə, statistik müşahidələr bəzi qadın siyasətçilərin nisbətən daha çox danışdığını göstərir. Qadın nitqi spesifik xarakter daşıyır: onlar öz nitqlərində daha çox xüsusi adlardan və fellərdən istifadə edirlər. Bəzi siyasətçi qadınlar nisbi sifətlərə, bəziləri isə əsasən keyfiyyət sifətləri və müqayisəli dərəcəli sifətlərə üstünlük verirlər.

Bundan əlavə, bəzi qadın siyasətçilərin nitqində emosional və konnotativ leksikanın yüksək səviyyədə işlədildiyi müşahidə olunur, digərlərinin nitqi isə daha çox üslubi cəhətdən neytral söz ehtiyatına əsaslanır.

Qadın nitq üslubu yalnız gündəlik ünsiyyət kontekstində deyil, həm də peşəkar səviyyədə, xüsusilə siyasi diskurs çərçivəsində araşdırıla bilər. Siyasi nitq, siyasətçinin əsas aləti kimi, auditoriyaya təsir göstərir və siyasi arenada müəyyən funksiyaları yerinə yetirir. Hər bir siyasətçi çıxışını hazırlayarkən və təqdim edərkən fərdi yanaşma nümayiş etdirir. Nitq isə onun şəxsiyyətini və formalaşdırdığı imici

əks etdirir. Beləliklə, qadın siyasətçilərin çıxışlarının təhlili zamanı nitq üslubunun müəyyən xüsusiyyətləri, o cümlədən gender aspekti nəzərə çarpan element kimi qiymətləndirilməlidir.

Məlumdur ki, Böyük Britaniyanın baş naziri T. Mey məsuliyyətli bir dövrdə vəzifəyə başlamışdır. Həmin vaxt Böyük Britaniya Avropa İttifaqından çıxmaq prosesində idi (Brexit). Bu səbəbdən çıxışının başlanğıcında bu məsələ ilə bağlı mövqeyini açıq şəkildə ifadə etmək onun üçün xüsusilə vacib olmuşdur. Baş nazir ölkəni gözləyən əhəmiyyətli dəyişiklikləri (*“great ... profound changes”*) birbaşa qeyd etmişdir:

“We are facing a moment of great change as a nation. As we leave the European Union, we must define an ambitious new role for ourselves in the world. That involves asking ourselves what kind of country we want to be: a confident, global trading nation that continues to play its full part on the world stage” [6]. Onun nitqi maksimal dərəcədə ölçülü və nəzarət altındadır, demək olar ki, emosional ton daşımır. Jestlər isə son dərəcə ölçülü və məqsəd yönümlüdür.

“... what kind of country we want to be here at home too”. Siyasətçi dövlətin inkişaf strategiyasını *“nation – on the world stage”* və *“country – at home”* anlayışlarının leksik qarşılaşdırılması vasitəsilə ifadə edir. *“Home”* leksik elementi nitqə emosional ton verir və siyasətçinin dövlətə münasibətini nümayiş etdirir. Eyni zamanda, bu, qadın nitq üslubuna xas olan xüsusiyyətləri – spesifik və ekspressiv leksikanın istifadəsini əks etdirir. Qadın, ailənin və evin qoruyucusu kimi, bu funksiyaları simvolik şəkildə nümayiş etdirir.

Millətin vəziyyəti T. Meyin daxili siyasətində prioritet məsələ kimi çıxış edir: *“They (the British people) want a government that listens, understands and is on their side. They want change. And this government is going to deliver it”* [7]. Bu sitat hökumətin vətəndaşların tələblərinə cavab verməsi və dəyişikliklərin həyata keçirilməsi istiqamətində siyasətçi tərəfindən formalaşdırılmış strategiyanın əksidir.

Baş nazirin nitqində vətənpərvərlik ideyası aydın şəkildə ifadə olunur. Hökumət bütün vətəndaşların, onların sosial mövqeyindən, mənşəyindən və ya milliyyətindən asılı olmayaraq, inkişafı, rifahı və həyat səviyyəsinin yüksəldilməsini prioritet kimi qəbul edir. Dəstək təmin etmək və dayaqlar yaratmaq qadının ailə səviyyəsində tarixi funksiyasına uyğun olduğundan, T. Meyinin nitqi vətəndaşların həyatına aid məsələlər qaldırıldıqda xüsusi rəng çalarları qazanır. Onun səsi vurğulamaq istədiyi məqamları önə çıxarmaq üçün gücləndirilir; cümlələrin parçalanaraq intonasiya ilə vurğulanması, məsələn, *“They want change”*, qadın nitqinə xas bir texnikadır. Mürəkkəb sintaktik konstruksiyaların intonasiya vasitəsilə fraqmentlərə ayrılması nitqdə hər bir sözün daha aydın və vurğulu şəkildə qəbul olunmasına xidmət edir.

T. Meyin nitqinin fərqləndirici xüsusiyyətlərindən biri, onun nitqində çox sayda fellərin istifadəsi və onların sıralanma formasında təqdim olunmasıdır:

“want”, “listens”, “understands”. Bu xüsusiyyət aşağıdakı ifadədə də aydın görünür: “they do the right thing, they work hard, they pay their taxes”. Bağlayıcısız homoloji sıralama nitqə strukturallıq və dəqiqlik gətirir, hər bir ifadə olunan sözə diqqətin cəmlənməsini təmin edir. “They” əvəzliyinin təkrar istifadəsi siyasətçinin müzakirə olunan sosial müdafiəsiz təbəqələrə xüsusi önəm verdiyini göstərir: “Onlar düzgün işlər görürlər, onlar zəhmətlə çalışırlar, onlar vergi ödəyirlər.” Bu baxımdan, siyasətçinin mövqeyinə görə, dövlət həmin kateqoriyadan olan fərdlərə keyfiyyətli əmək fəaliyyəti və inkişaf imkanları yaratmalıdır.

“They don’t ask for much, but they want to know that the people that make the big decisions are on their side, working for them. They want to believe that everyone plays by the same rules and things are fair. And above all they want to believe that if they uphold their end of the deal – they do the right thing, they work hard, they pay their taxes – then tomorrow will be better than today and their children will have a fair chance in life, the chance to go as far as their talents will take them” [8].

Qadın nitq üslubunun xarakterik xüsusiyyətlərindən biri müzakirə olunan hadisələrə müsbət qiymətləndirmə prizmasından yanaşmaqdır. Bu xüsusiyyət T. Meyin çıxışında da öz əksini tapır. O, sosial çətinliklərlə üzləşən əhali qruplarından bəhs edərkən onların düzgün həyat tərzinə üstünlük verdiklərini, vergi ödəməklə dövlət qarşısında məsuliyyət daşdıqlarını və ölkənin rifahı naminə əməyə töhfə verdiklərini xüsusi vurğulayır. Bu, siyasətçinin nitqində sosial ədalət və kollektiv məsuliyyət ideyasının ön plana çəkildiyini göstərir.

Eyni zamanda, “tomorrow will be better than today” ifadəsindən istifadə, siyasi ritorikada optimist mövqenin nümayişi kimi çıxış edir. Sözügedən ifadə gələcəyə inamı və müsbət inkişaf perspektivinə yönəlmiş ictimai mesajı ehtiva edir. Mövcud problemlərin çoxluğuna baxmayaraq, nitqin məğzi ondan ibarətdir ki, “sabah bu gündən daha yaxşı olacaq”.

T. Meyin nitqində hüquqi dövlətin əsas parametrləri – bütün vətəndaşlara bərabər imkanların yaradılması, hər bir fərdin sosial resurslarla təmin edilməsi və insan ləyaqətinə hörmətin qorunması – əsas ideya kimi təqdim olunur. Nitqin bu hissəsində siyasətçinin səs tembrinin yumşalması və jestlərinin kəskinliyini itirməsi müşahidə edilir ki, bu da qadın ritorikasına məxsus tipoloji xüsusiyyətlərdən biri kimi dəyərləndirilə bilər.

Qadın siyasətçilərin nitq üslubunun nəzəri təhlilində qeyd olunur ki, qoruma, ehtiyatlılıq və himayəçilik kimi semantik çalarlar onların danışıq üslubunda mühüm yer tutur. Sosial-mədəni ənənələrdə qadınların himayədar və qayğıkeş rollarla assosiasiya olunması nitqin intonasiyasında da öz əksini tapır. Bu baxımdan, T. Meyin ritorikası metaforik şəkildə “ana obrazı” ilə səciyyələyə bilər: o, vətəndaşların hüquqlarını və maraqlarını bir ana kimi övladlarının rifahını qorumaq prinsipinə uyğun şəkildə müdafiə edir.

“... **let's** now build on the success of school reform, **let's** encourage others to play their part, and **let's** remove the barriers they face so we can do more; **let's** sweep away those barriers and encourage more people to join us in the task of delivering a good school place for every child; **let's** build a truly dynamic school system; **let's** offer a diverse range of good schools that ensure the individual talents and abilities of every child are catered for”.

“**I want** this country to be a great meritocracy. **I want** to see more houses built, better productivity so we can have more well-paid jobs, **more** economic growth not just in the south-east of England but across the whole country to help more people get on”.

“**But more** than anything else, **I want** to see children from ordinary, working class families given the chances their richer contemporaries take for granted. That means we need **more** great schools” [2].

T. Meyin çıxışlarında “*let's*”, “*want*”, “*future*”, “*more*” kimi leksik vahidlərin işlədilməsi təsadüfi deyil. Bu vahidlər, bir tərəfdən, siyasətçinin dövlətin inkişaf proseslərində şəxsi iştirakını və məsuliyyətini ifadə edir, onu vətəndaşlarla eyni sosial-mənəvi müstəviyə gətirir. Digər tərəfdən, bu dil vasitələri qadın ritorikasına məxsus tipik xüsusiyyətlərin təzahürü kimi çıxış edir.

Nitqdə təkrarların intensiv istifadəsi çıxışa ritmiklik və daxili ahəngdarlıq bəxş etməklə yanaşı, emosional təsir gücünü artırır. Beləliklə, T. Meyin ritorikasında həm siyasi lider obrazının yaradılması, həm də qadınlara xas kommunikativ davranış modellərinin istifadəsi müşahidə olunur. Bu xüsusiyyətlər gender amilinin siyasi diskursda necə reallaşdığını və qadın siyasətçilərin nitq strategiyalarının spesifikliyini elmi baxımdan nümayiş etdirir.

T. Meyin nitqi daha çox ölçülü, dəqiq və strukturlaşdırılmış xarakter daşıyır, o, faktlara və hökumətin vətəndaş qarşısında məsuliyyətinə fokuslanır. H. Klinton isə çıxışlarında emosional ton, metaforalar və dinləyicilərin birgə fəaliyyətinə yönəlmiş çağırışlardan daha çox istifadə edir.

Məsələn, 2016-cı ildə Demokratik Partiyanın qurultayında H. Klinton çıxış edərkən birgə fəaliyyətin vacibliyini vurğulamışdır: “*Stronger together*”. Bu metafora kollektivliyə və milli həmrəyliyə çağırış rolunu oynayır. T. Meydən fərqli olaraq, H. Klinton nitqində “**we**” əvəzliyindən geniş istifadə edir: “*We will rise together. We will defend our country. We will build a better future for our children*”. Bu yanaşma dinləyicidə birgə hərəkət və sosial məsuliyyət hissi yaradır.

H. Klinton nitqində auditoriyanın emosional cəlb olunmasına və inklüzivliyinə üstünlük verir, T. Mey isə siyasi mövqeyi rəşional və strukturlaşdırılmış şəkildə təqdim etməyə üstünlük göstərir. Hər iki siyasətçi qadın nitqinə xas xüsusiyyətləri nümayiş etdirir: ailə, qayğı və gələcək mövzularına yönəlmiş çağırışlar, lakin bu, fərqli ritorik üsullarla ifadə olunur.

H. Klintonun nitqi ilə müqayisədə T. Meyin nitqində müqayisəli dərəcəli sifətlərin istifadəsi daha geniş və sistemli xarakter daşıyır. T. Mey bu xüsusiyyəti aktiv şəkildə tətbiq edir: *“tomorrow will be better than today”*, *“better productivity so we can have more well-paid jobs”*, *“working class families given the chances their richer contemporaries take for granted”*. Bu leksik seçimlər nitqin perspektiv yönümlü və emosional tonunu gücləndirir, həmçinin auditoriyada pozitiv gözləntilər və motivasiya formalaşdırır.

Bundan əlavə, T. Mey effektiv natiq kimi əlavə qeyri-verbal vasitələrdən istifadə edir. Bu vasitələrə sözlərin əhəmiyyətini vurğulamaq və əsas məqamları önə çıxarmaq məqsədilə əl hərəkətləri, auditoriya ilə davamlı vizual əlaqə və nitqin hər bir iştirakçıya çatmasını təmin etmək üçün tez-tez auditoriyanın müxtəlif istiqamətlərinə baxışı daxildir. Belə qeyri-verbal strategiyalar çıxışın inandırıcılığını artırır və dinləyicinin diqqətinin mərkəzləşməsinə təmin edir, nitqin təsir gücünü yüksəldir.

Siyasətçi çıxışını hazırlayarkən onun əsas məqsədi nitqin funksional yönümlüyünü müəyyən edir. Müəyyən dil vasitələrinin və ifadə formalarının seçimi auditoriyada siyasi hadisələrin düzgün qavranmasını təmin edir və müvafiq münasibətin formalaşmasına şərait yaradır. T. Meyin çıxışında istifadə etdiyi leksik və sintaktik resurslar onun peşəkar natiq olduğunu göstərir. Eyni zamanda, nitqdə qadın nitqinə xas tipik xüsusiyyətlər – emosional tonun müəyyən dərəcədə qorunması, qayğı və himayə elementlərinin vurğulanması – müşahidə olunur.

T. Meydən fərqli olaraq H. Klintonun nitq və çıxışlarında metaforik vasitələr üstünlük təşkil edir və onun şəxsi imicinin formalaşdırılmasında mühüm rol oynayır. Özünü məşhur film personajı Roki Balboaya bənzətməsi (*“Hillary Clinton Celebrates Primary Wins in Four States Just as Rocky Balboa Would”*) media tərəfindən geniş işıqlandırılmış və bu metafora onun qətiyyətli, döyüşkən və iradəli xarakterini auditoriyaya çatdırmaq məqsədi daşıyır. Bu nümunə göstərir ki, H. Klinton həm öz nitqində, həm də media vasitəsilə obrazının müəyyən aspektlərini gücləndirmək üçün metaforik müqayisələrdən strateji şəkildə istifadə edir.

Mediada aşkarlanan digər metaforik nümunələr isə daha məhduddur. Yalnız bir halda H. Klintonun buğa ilə müqayisəsi qeyd edilmişdir ki, bu da onun obrazına kişi xarakteristikasını əlavə edir və güc, qərarlılıq kimi keyfiyyətləri auditoriyaya çatdırır. Bu, metaforik strategiyanın məqsədli istifadəsini göstərir: qadın siyasətçinin həm gender spesifik, həm də universal (güc, iradə) cəhətlərini eyni zamanda təqdim etmək. Biz bunu D. Tramp ilə debatında da görə bilərik.

H. Klinton debatlarda Donald Trampın konspiroloji tezlərini və moderator Wallace-in çağırışlarını nəzərə almadan öz tezisini – Trampın siyasətçi kimi qeyri-müəyyənliyini – auditoriyaya çatdırır: *“He has all the conspiracy theories... This conspiracy theory, which he’s been spewing out for quite some time. He says... unfit, and he proves it every time he talks.”* [1]

Nitqi kəsmələr ənənəvi olaraq konflikt üslubuna xas xüsusiyyət hesab olunur. Lakin sorğular göstərir ki, bu davranış hər zaman auditoriya tərəfindən güclü mövqe kimi qəbul edilmir. Əksinə, nitqi kəsmələr dinləyicidə arqumentlərin yetərsiz olduğu təəssüratını yaradır və diqqəti yayındıran manevr kimi qiymətləndirilir. Debatlarda partnyorun nitqini kəsmələr hər iki siyasətçinin rəqibin dialoq üslubuna uyğunlaşdığını və kommunikativ strategiyalarını adaptasiya etdiyini nümayiş etdirir. Seçki günü yaxınlaşdıqca siyasi ziddiyyətlərin dərəcəsi artsa da, H.Klinton və D. Trampın strategiyaları bir-birinə uyğunlaşdırılmış şəkildə həyata keçirilmişdir.

Bu təhlil göstərir ki, H. Klintonun nitqində dialoq və konflikt üslubu ilə bağlı istifadə olunan kommunikativ mexanizmlər auditoriya tərəfindən qəbulun optimallaşdırılması və nitqin təsir gücünün artırılması məqsədini daşıyır.

Beləliklə, H. Klintonun nitqində dominant gender strategiyası həm qadın ritorikasına xas xüsusiyyətləri (*qayğı, himayə, kollektiv fəaliyyətə çağırış*), həm də kişilik stereotiplərinə uyğun güc və iradə elementlərini əhatə edir. Bu yanaşma onun həm qadın, həm də universal lider obrazını auditoriyaya çatdırmağa xidmət edir.

Semantik kontekstdə isə H.Klintonun metaforik vasitələrdən istifadəsi onun nitqindəki və media təqdimatındakı fərqli imiclərin (qətiyyətli lider, döyüşkən strateg, qadın siyasətçi) auditoriya tərəfindən qavranmasını təmin edir. Təhlillər göstərir ki, metaforik müqayisələr həm emosional, həm də qavrayış yönümlü təsir mexanizmi kimi çıxış edir, nitqin yadda qalma dərəcəsini və təsir gücünü artırır. H. Klintonun nitqi və media diskursu vasitəsilə formalaşdırılan obrazının təhlili göstərir ki, metaforadan istifadə qadın siyasətçilərin ritorikasında həm gender spesifik, həm də universal liderlik strategiyalarını eyni vaxtda əks etdirən əsas vasitələrdir.

Beləliklə, T. Mey və H. Klintonun nitqləri göstərir ki, qadın siyasətçilər üslub və linqvistik vasitələrdən fərqli və məqsədyönlü şəkildə istifadə edirlər. Onların nitqlərində inklüzivlik, empatiya və strateji yumşaqılıq ön plandadır. Bu xüsusiyyətlər həm liderlik imicinin formalaşmasına, həm də siyasi kommunikasiya effektivliyinə müsbət təsir göstərir.

Mövzunun aktuallığı. Qadınların siyasətdə fəallığının artması onların nitq və ritorikasının araşdırılmasını aktuallaşdırır. Xüsusilə, T. Mey və H. Klinton kimi nüfuzlu qadın siyasətçilərin çıxışlarının təhlili gender spesifik və universal ritorik strategiyaların öyrənilməsi baxımından əhəmiyyətlidir.

Mövzunun elmi yeniliyi qadın siyasətçilərin nitqində leksik və sintaktik vasitələrin istifadəsini sistemli şəkildə araşdırmaqda, həmçinin gender spesifik və universal ritorik strategiyaların təsirini nümayiş etdirməkdədir. T. Mey və H. Klintonun çıxışları əsasında aparılan təhlil nitqin auditoriya təsirini və yadda qalma qabiliyyətini artıran xüsusiyyətləri üzə çıxarır.

Mövzunun praktik əhəmiyyəti və tətbiqi. Əldə edilmiş nəticələr qadın siyasətçilərin nitqindəki leksik və sintaktik xüsusiyyətlərin sistemli şəkildə təhlilinə və anlaşılmasına praktik əsas yaradır. Bu nəticələr siyasətçilərin çıxışlarını

hazırlayan mütəxəssislər və media nümayəndələri üçün faydalıdır. Həmçinin, araşdırma nəticələri qadın liderlərin nitqinin auditoriya üzərində təsirini artırmaq, kommunikasiya strategiyalarını təkmilləşdirmək və siyasi nitqin effektivliyini yüksəltmək məqsədilə təlim və tədris prosesində tətbiq oluna bilər.

ƏDƏBİYYAT

1. Conspiracy Theory (1997). Directed by Richard Donner. Warner Bros. Pictures. <https://www.imdb.com/title/tt0118883/>
2. May, T. (2016, September 9). Britain, the great meritocracy: Prime Minister's speech. GOV.UK. <https://www.gov.uk/government/speeches/britain-the-great-meritocracy-prime-ministers-speech>
3. Выготский Л. С. Мышление и речь. М.-Л.: Наука, 1934.
4. Гапова Е. И. Антология гендерных исследований: сб. пер. / Сост. и комментарии Е.И. Гаповой и А.Р. Усмановой. Минск: Прописки, 2015. 384 с.
5. Дежина Т. А. О некоторых особенностях речевого поведения мужчин и женщин // Филологические науки. Вопросы теории и практики. Тамбов: Издательство: Общество с ограниченной ответственностью «Грамота», 2011. С. 68-71.
6. <https://time.com/4636141/theresa-may-brexit-speech-transcript/>
7. <https://lettertobritain.com/2016/09/09/theresa-may-great-meritocracy/>
8. <https://www.gov.uk/government/speeches/britain-the-great-meritocracy-prime-ministers-speech>

PARVANA AGHAZADEH

LINGUISTIC ANALYSIS OF WOMEN POLITICIANS' SPEECH (BASED ON THE POLITICAL SPEECHES OF T. MAY AND H. CLINTON) SUMMARY

The article discusses the linguistic analysis of women politicians' speech. The aim of the article is to systematically analyze the lexical and syntactic means used in the speeches of former British Prime Minister T. May and former U.S. Secretary of State H. Clinton. The article notes that the rhetoric of women politicians reflects both gender-specific features and general leadership strategies, which enhances the impact and memorability of their speeches.

Keywords: women politicians, rhetoric, lexical devices, syntactic devices, speech strategies

ПАРВАНА АГАЗАДЕ
ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ РЕЧИ ЖЕНЩИН-ПОЛИТИКОВ
(НА ОСНОВЕ ПОЛИТИЧЕСКИХ ВЫСТУПЛЕНИЙ Т. МЭЙ И Х.
КЛИНТОН)
РЕЗЮМЕ

В статье рассматривается лингвистический анализ речи женщин-политиков. Цель статьи – систематически проанализировать лексические и синтаксические средства, используемые в выступлениях бывшего премьер-министра Великобритании Т. Мэй и бывшего государственного секретаря США Х. Клинтон. В статье отмечается, что риторика женщин-политиков отражает как гендерно-специфические особенности, так и общие стратегии лидерства, что усиливает воздействие их речи и её запоминаемость.

Ключевые слова: женщины-политики, риторика, лексические средства, синтаксические средства, речевые стратегии

Rəyçi: f.f.d.Aynur Ağazadə